

Zijn pubers nou volwassen of niet?

Posted on 27 juli 2019 by Sebastien Valkenberg

Kinderen zijn niet de zieners waar velen ze voor houden, zegt Sebastien Valkenberg. Stop met dat romantisch gedweep. Kinderen kunnen niet onvolwassen zijn als ze misdaden plegen èn tegelijkertijd voor volwassen worden gehouden als ze politieke ideeën blijken te hebben.

Mag je kinderen verantwoordelijk houden voor hun gedrag? Of zijn het onrijpe wezens die nog niet volgens dezelfde normen mogen worden beoordeeld als volwassenen? Het is net hoe het ons uitkomt.

Als kinderen een misdrijf hebben begaan, zijn ze maar half toerekeningsvatbaar. Onlangs zetten de ouders van de in 2017 vermoorde Romy Nieuwburg, Savannah Dekker en Nick Bood een petitie online. 'Wij als ouders hebben er onze missie van gemaakt de duur van de jeugddetentie omhoog te krijgen.' Nu kwamen de daders weg met lichte straffen omdat ze destijds minderjarig waren.

Het is duidelijk waar de ouders van de omgebrachte kinderen staan. Tegenover zich vinden zij een batterij aan experts, die op Radio 1 nog eens uitlegden hoe het zit met het jeugdstrafrecht. Een tweede kans voor de jonge daders is van belang, vond bijzonder hoogleraar reclassering Peter van der Laan (Vrije Universiteit). Daarbij zijn

ze nog in ontwikkeling. 'Je kunt ze een daad niet volledig toerekenen.'

De neurowetenschappen zeggen het ook: pas ver na ons twintigste zijn onze hersenen volgroeid. Tot die tijd hebben jongeren te kampen met een puberbrein. Deze inzichten gaan er in als zoete koek bij het grote publiek. De Leidse ontwikkelingspsychologe Eveline Crone scoorde een bestseller met Het puberende brein (2008). Er volgden meerdere boeken die varieerden op het thema. Allemaal benadrukken ze de uniciteit van het opgroeiende kind.

Hopeloos romantisch

Wie zijn gedrag nog niet kan overzien, mag niet in dezelfde mate aansprakelijk gesteld worden als volwassenen. Het idee werkt ook door op andere maatschappelijke terreinen. Een auto besturen zonder begeleiding? Dat is pas toegestaan als je achttien bent en volwassen voor de wet. Een eigen bankrekening openen zonder toestemming van je ouders? Zelfde verhaal. Maar dan: stemmen tijdens de verkiezingen… nu verdienen kinderen het ineens wel om uiterst serieus genomen te worden.

Net voor de petitie voor hogere straffen was er het voorstel om de stemgerechtigde leeftijd te verlagen. 'We vragen al best veel van 16-jarigen,' aldus vice-premier Kasja Ollongren tegen *de Volkskrant* (26 juni 2019). 'Sommige jongeren stoppen op die leeftijd met school en gaan deelnemen aan de samenleving. Je mag met 16,5 jaar al autorijden. Je kunt op die leeftijd al heel veel en we willen mensen heel graag laten meedoen en meedenken en meebeslissen.'

Consequent is anders. Het ene moment moeten kinderen tegen zichzelf in bescherming worden genomen; het volgende moment horen ze te rekenen op onze hoogachting. Soms winnen ze het in voortreffelijkheid zelfs van volwassenen. Hier speelt de romantische reflex ons parten. De Brits-Russische filosoof Isaiah Berlin, tevens een scherp ideeënhistoricus, noemde de Romantiek 'de grootste verandering in het westerse bewustzijn ooit'. En inderdaad, toen begon een hunkering naar het onbedorvene om nooit meer te op te houden.

Het halfje bruin heeft plaatsgemaakt voor speltbrood dat met Liefde & Passie is gebakken. Je denkt meteen aan de dorpsbakker die nog bakt volgens familierecept. Terwijl de broden gewoon in de schappen liggen van Albert Heijn. Ook onze vakanties gaan langs de romantische meetlat. Frankrijk en Duitsland kunnen echt niet meer, het moet exotischer. 'De zucht naar nieuwe ontdekkingen wordt groter,'

zei een trendwatcher in De Telegraaf (8 juli 2019). Toeristen willen thuiskomen met 'een authentiek verhaal'.

Maar de erfenis van Jean-Jacques Rousseau, doorgaans aangemerkt als de vader van de Romantiek, is vermoedelijk het grootst in de omgang met onze kinderen. Bij hem verschijnen ze als onbezoedelde wezens met speciale kwaliteiten. 'De kindertijd heeft manieren van zien, denken, en voelen die hen eigen zijn,' zei hij in zijn pedagogische klassieker *Émile, ou De l'éducation* (1762). 'Niets is onzinniger dan die door de onze te willen vervangen.'

'Ontwapenend in hun denken'

De navolgelingen van Rousseau zitten overal. Je vindt ze bij D66, maar net zo goed bij dagblad Trouw. Toen eerder dit jaar scholieren spijbelden voor een straffer klimaatbeleid, ging de krant langs bij verschillende filosofen. De vraag was of kinderen het klimaatprobleem beter voelen dan volwassenen? De framing begon al in de inleidende alinea's. De Zweedse Greta Thunberg was 'de klimaatactiviste met de lange donkere vlechten en de serieuze ogen.'

De lyriek ging in overdrive toen een hoogleraar ethiek het woord kreeg. 'Kinderen zijn ontwapenend in hun denken,' wist zij te vertellen, en 'ongecorrumpeerder' dan volwassenen. Ook zij was voor stemrecht 'vanaf een jaar of veertien, vijftien. Dan kunnen we hun onbevangen, heldere redeneringen in het publieke debat brengen.'

Daar hoort dan ook bij ze aan de tand gevoeld worden. Zo gaat het immers als je de publieke arena in stapt – alleen nu even niet. 'Heeft iemand eigenlijk enig idee wat de bedoeling is van het #klimaatspijbelen?' vroeg Syp Wynia begin februari via Twitter. Econoom Mathijs Bouman vond het geen 'serieuze journalistieke vraag, maar als het zuur in de hoek zetten van jonge mensen die ergens voor op willen komen.'

Kennelijk mogen we niet van kinderen verwachten dat ze zich rekenschap geven van hun opvattingen. Wees dan consequent en behandel diezelfde opvattingen dan ook niet als diepe inzichten. Het brengt de klimaatdiscussie in elk geval geen millimeter verder. Zonder romantisch gedweep is die al ingewikkeld genoeg.